

Svérázný vísecký rodák Josef Večeřílek

V roce 2021 jsme si mohli připomenout 90. výročí úmrtí ve Vísce dosud prakticky neznámého víseckého rodáka Josefa Večeřílka. Josef Večeřílek se narodil 17. prosince 1855 v čp. 2 ve Vísce a zemřel 29. srpna 1931 ve Skutči. Právě se Skutčí, v níž prožil větší část svého života, je spjata jeho svérázná osobnost. A to natolik, že skutečské Městské muzeum připravilo na rok 2021 výstavu s názvem Svéráz Josefa Večeřílka. Kdo byl onen neznámý vísecký rodák? Narodil se do velmi chudé rodiny Jana Večeřílka z čp. 2, který pracoval jako služebný v místním panském dvoře, a Kateřiny Večeřílkové, dcery Josefa Papouška domkáře z čp. 34. Ve Vísce žil do svých osmnácti let. Informace o jeho dětství máme ze vzpomínek, které sepsal ve starším věku a které se dochovaly v jeho pozůstalosti v Městském muzeu Skuteč. Vzpomínky jsou psané poněkud svérázným způsobem a poskytují nečekaně cenný pohled na dětství a dospívání ve Vísce v 2. polovině 19. století.

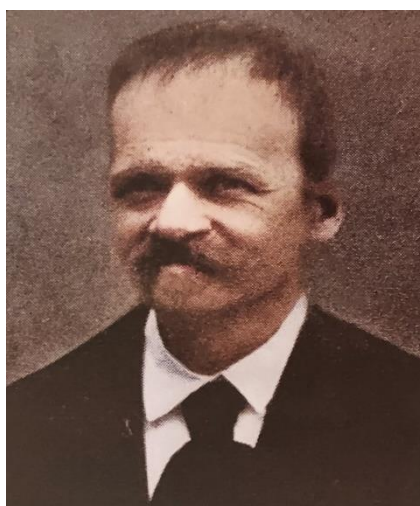
Vzpomínky na dětství jsou plné těžkých chvil. Často se v nich objevuje hlad malého dítěte („*šel jsem hledat maminku, aby mi dala něco jíst, ale maminka nic neměla*“). Malému Josefovi zemřela ve čtyřech letech maminka. Tatínek se do půlroku znovu oženil, ale soužití Josefa s macechou probíhalo ve znamení konfliktů. Vzpomínky popisují, jak probíhal rok ve Vísce pohledem malého dítěte, které již od raného věku muselo pracovat v hospodářství. Dozvídáme se v nich o stravování a shánění potravin, některých místních tradicích (svatoštěpánské koledě, průběhu křtin) či náročné dětské práci. A také o tom, že malý Josef i v zimě chodil bosý a bez teplého oblečení. V šesti letech měl nastoupit do školy, ale jak uvádí: „*do školy neměl jsem v čem jít, protože jsem byl nahý a bosý*“. Školní docházku proto vynechal a číst a psát se naučil až na prahu dospělosti. Místo školní docházky se věnoval pasení koz. V necelých deseti letech žádal správce víseckého dvora (dnešní Logistický areál Víska) o to, aby mu dal práci. Správce mu dal na starosti oslí spřežení. S ním vozil písek na cesty do malečského zámeckého parku a také pracoval při sklizni cukrové řepy. Po sklizni našel práci přímo v cukrovaru. Nejen pro dnešní děti je asi jen těžko představitelná taková míra pracovního vytížení desetiletého dítěte.

V jedenácti letech nastoupil Josef Večeřílek do učení do víseckého mlýna. Tím nastala lepší etapa jeho pozoruhodného života. Píše o tom: „*když jsem měl 11 ½ roku přišli pro mě ze mlýna, abych se šel učit do mlýna mlynářem. A tak jsem šel, a to už mě bylo hej, to jsem neměl žádné hlad. Chleba jsem si uříz, co jsem chtěl, a to už jsem šetřil chleba pro tatínka. Ten chodil do práce ke dvoru, a to se u mě každý den stavil a já už jsem mu připravil kus chleba, a proto on se za mě pořád modlil*“. Ve mlýně postupně prošel všemi možnými činnostmi. Ve svých 11 letech musel „*časně ráno vstát a celou mlýnici zamést a prach přesít a musel jsem nanosit ze sklepa brambory, ale jen drobné a uvařit a ten prach s bramborami robit (rozsekat) a dobře rozmíchat. Pro každý velký prase musel dát plnou putnu žrádla, a tak jsem krmil šestadvacet prasat celý dva roky. A při tom jsem musel od prasat vyvážet hnůj*“. Tím ale jeho povinnosti nekončily. „*Pak jsem musel do chléva, kde stálo 15 kusů hovězího dobytka. Tam jsem musel všechn hnůj seškrábat na hromadu. Pak jsem vzal kolečko a všechn hnůj jsem musel vyvézt na hnojniště přes silnici, a to jsem dál celé dva roky*“. Vzpomínky nezapomínají i na první lásky a další život ve mlýně.

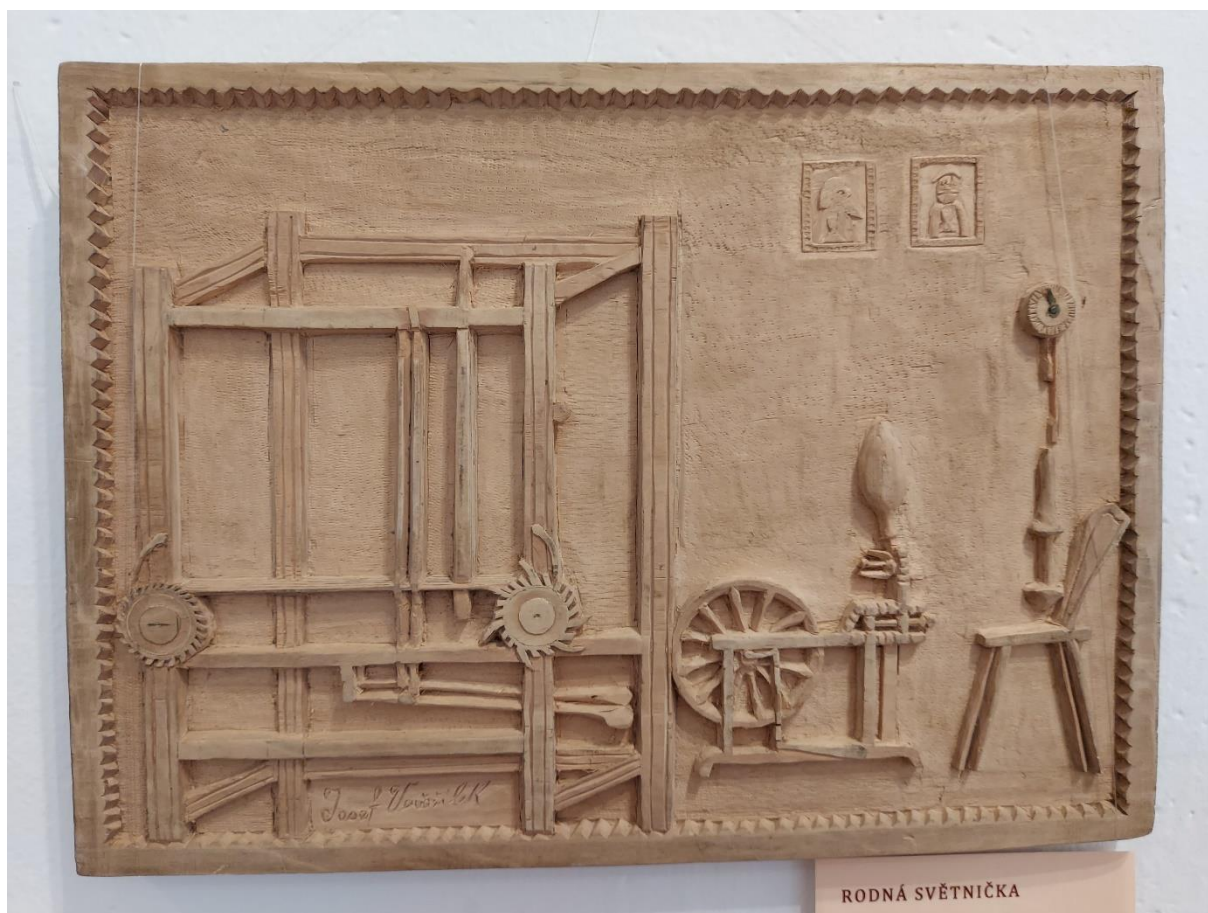
V osmnácti letech se Josef Večeřílek rozhodl odejít do světa na zkušenou. Obešel desítky mlýnů v Čechách, při svém vandrování se dostal až do Chorvatska. Ve svých 22 letech se oženil a s manželkou měli 11 dětí, ale pouze tři z nich se dožily dospělosti. Jeho obrovskou

devizou se stala přirozená šikovnost. Kromě mlynářského řemesla se začal živit stavbou kamen, komínů, ale také opravou nových motorů a strojů. Opravoval domy, věnoval se tesařině. Jeho velkou životní vášní se stala truhlářina a především řezbářství. Dokladem jeho precizní řezbářské práce je soubor 22 řezeb českých hradů a zámků. Ty má ve své správě Etnografický ústav Moravského zemského muzea v Brně. Jedná se o unikátní dílo lidového reliéfního řezbářství, které bylo vystavováno i v zahraničí. Díky své mimořádné šikovnosti se Josef Večeřilek stal vyhledávaným řemeslníkem a podařilo se mu vydělat solidní finanční prostředky. Ty často investoval do své další vášně sběratelství. Jeho sběratelská kolekce čítala lidový nábytek, porcelánové talíře, palné zbraně, hodiny a další exponáty. Velkou část z nich od něj odkoupilo skutecké muzeum. Ve Skutči byl natolik váženým občanem, že se stal členem městské rady.

Unikátní vzpomínky na život víseckého rodáka Jana Večeřílka si můžete zapůjčit v místní knihovně.

Josef Večeřilek – foto
z Regionálního muzea Skuteč

Josef Večerčílek – řezba rodné světničky. Foto z výstavy o Josefu Večerčílkovi v Regionálním muzeu Skuteč

Rodný dům Josefa Večeřílka, Víška
čp. 2